

ДОХОДИ І ВИТРАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО КОМПЛЕКСУ ЯК ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

На території України знаходяться велика кількість мінеральних джерел, лікувальних грязей, а також інших унікальних курортних ресурсів. Відповідно Україна має досить значні курортні території як національного значення – приморський регіон, Карпатські гірські курортні зони та передгір'я, курортні території на Шацьких озерах, так і місцевого – лісові й річкові зони. Крім того, розроблена велика кількість цінних винаходів й ноу-хау в галузі курортології та медицини. Все це дає змогу оцінити курортний потенціал як істотний фактор загального розвитку країни, який може і повинен стати фактором оздоровлення нації та зайняти одне з провідних місць в структурі господарського комплексу.

Для підвищення конкурентоспроможності санаторно-курортних закладів України є необхідність забезпечення високої якості послуг за оптимальної ціни, що потребує відповідної організації бухгалтерського обліку витрат і доходів.

Економічна діяльність зазначених підприємств досить складна та різноманітна, адже підприємства санаторно-курортного комплексу, основним видом діяльності яких є надання комплексу послуг з лікування, оздоровлення та відпочинку, здійснюють також низку супутніх (що входять до вартості путівки) та додаткових послуг (що не входять до вартості путівки). Так, до основного виду діяльності відноситься: медичне обслуговування; надання місця проживання; забезпечення лікувальним і дієтичним харчуванням; організація дозвілля і спортивно-оздоровчих заходів. Допоміжні види діяльності включають: стоматологічні і косметологічні процедури; перукарські послуги; побутове обслуговування (в тому числі послуги прокату); туризм (екскурсії) тощо.

Разом з тим, всі допоміжні та обслуговуючі господарства представляють собою самостійну галузь, яка розвивається на основі властивих їй закономірностей. Зокрема, практично кожне підприємство санаторно-курортного комплексу здійснює роздрібну і оптову торгівлю, громадське харчування, надає послуги прокату, транспортні послуги, послуги пральні і котельні стороннім організаціям, здає приміщення в оренду, також здійснює різні види будівельно-монтажних і ремонтних робіт. Окремі організації мають підсобні господарства, реалізують вирощену на своїх ділянках продукцію, мають на балансі житлові будинки, дитячі дошкільні заклади. Усе це розмаїття основних та обслуговуючих видів діяльності, що їх здійснюють підприємства санаторно-курортного комплексу, потребує правильної організації та постановки бухгалтерського обліку та звітності (табл. 1).

Бухгалтерський облік на підприємствах санаторно-курортного комплексу, насамперед, покликаний своєчасно та в повному обсязі відображати необхідну інформацію про фактично понесені витрати, собівартість ліжко-дня та отримані доходи від всіх видів економічної діяльності, а також забезпечувати проведення аналізу фінансово-господарської діяльності з метою виявлення резервів господарювання та попередження нераціонального використання, розтрат, розкрадань ресурсів та безгосподарності.

Таблиця 1. Види діяльності підприємств санаторно-курортного комплексу та їх вплив на побудову системи бухгалтерського обліку та інтегрованої звітності

<i>Основні види діяльності</i>	<i>Допоміжні види діяльності</i>
• розробка форм первинних документів для реєстрації надання санаторно-курортної послуги в розрізі окремих її елементів; • оцінка внеску структурних підрозділів підприємства у вартість санаторно-курортної послуги; • калькулювання собівартості санаторно-курортної послуги з урахуванням впливу її компонентів; • запровадження розгалуженої системи аналітичних рахунків для відображення витрат за їх видами і структурними підрозділами та доходів за термінами надання санаторно-курортної послуги та видами путівок; • розробка форм внутрішньої звітності щодо структури та розмірів витрат, місць їх виникнення та доходів від різних видів путівок	• розробка специфічних форм первинних документів для документування операцій за різними допоміжними видами діяльності; • застосування різних підходів до калькулювання собівартості послуг за різними видами діяльності; • адаптація системи рахунків синтетичного та аналітичного обліку для цілей достовірного відображення операцій за кожним видом діяльності; • розробка форм внутрішньої звітності щодо витрат і доходів від різних видів діяльності

З огляду на різноманітність видів діяльності, здійснюваних підприємствами санаторно-курортного комплексу, можна виділити такі особливості санаторно-курортного комплексу, які здійснюють вплив на методику обліку доходів і витрат:

- складна та різнопланова економічна діяльність санаторно-курортних установ. Хоча основним видом їх діяльності є надання комплексу послуг з лікування, оздоровлення та відпочинку, вони здійснюють також низку супутніх (що входять до вартості путівки) та додаткових (що не входять до вартості путівки) послуг. Як правило, всі допоміжні та обслуговуючі господарства відносяться до самостійних галузей, які активно розвиваються. Це зумовлює потребу у розробці системи аналітичних рахунків, яка б дозволила групувати інформацію про доходи і витрати підприємства у розрізі всіх видів робіт, що здійснюються санаторіями;

- сезонність попиту на санаторно-курортні послуги з боку населення, що виокремлює низку проблемних питань при визнанні доходів, для отримання яких здійснюються витрати, зокрема, в частині визнання витрат одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені (дохід отримується в сезон відпочинку, а витрати здійснюються цілий рік як з метою надання лікувально-оздоровчих послуг, так і на утримання санаторно-курортного закладу);

- розрив у часі між моментом продажу путівок та безпосереднім отриманням послуг, що впливає на порядок визнання доходу звітного періоду, що викликає потребу в розробці підходу до визнання виручки від надання санаторних послуг;

- припадання терміну заїзду на різні звітні періоди, що зумовлює необхідність визначення фактичної собівартості послуг санаторно-курортного лікування, які були надані протягом звітного періоду.